

Social Work & Education

©SW&E. 2022

УДК 364.446-053

DOI: 10.25128/2520-6230.22.4.1

Андрій КАРКАЧ,
старший викладач кафедри
соціальної роботи та спеціальної
освіти,
Полтавський інститут економіки і
права,
Полтава, Україна;
andrijkarkach@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3959-0568>

Тетяна СЕМИГІНА,
докторка політичних наук,
професорка, Національне
агентство кваліфікацій,
Київ, Україна;
semigina.tv@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5677-1785>

Статус статті:

Отримано: жовтень 10, 2022

1-ше рецензування: жовтень 28, 2022

Прийнято: грудень 30, 2022

Каркач, А., & Семігіна, Т. (2022). Використання платформи moodle для навчання цифровим технологіям слухачів університетів третього віку. *Social Work and Education*, Vol. 9, No. 4. pp. 451-464. DOI: 10.25128/2520-6230.22.4.1

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE ДЛЯ НАВЧАННЯ ЦИФРОВИМ ТЕХНОЛОГІЯМ СЛУХАЧІВ УНІВЕРСИТЕТІВ ТРЕТЬОГО ВІКУ

Анотація. У 2011 році в Україні запроваджено соціально-педагогічну послугу Університет третього віку у територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг). Факультети цифрових технологій і покликані сформуванню і розвинути цифрову грамотність і цифрові компетентності літніх слухачів задля подолання цифрових розривів.

Мета цієї статті полягає в тому, щоб окреслити специфіку цифрового навчання, спрямованого на підвищення рівня цифрової грамотності літніх слухачів Університету третього віку, з урахуванням використання у герогогічній практиці платформи Moodle.

Організація системи дистанційної освіти в Університеті третього віку територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) може здійснюватися натеper переважно на базі платформи Moodle. Визначено, що у дистанційній освіті зараз є все, що потрібно для того, щоб використовувати герогогічні технології під час занять. Однією із дієвих герогогічних освітніх технологій вважається тьюторський супровід літніх слухачів. Для успішності дистанційного навчання цифровим компетентностям слухачів Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування за допомогою платформи Moodle, необхідно запровадження тьюторського супроводу та розвиток інформаційно-освітнього інтернет-середовища. Оцінка ефективності діяльності соціального працівника-тьютора відбувається через оцінку рівня цифрової соціальної адаптованості слухача Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування.

Встановлено переваги використання платформи Moodle для навчання слухачів Університету третього віку. Зроблено висновки, що дистанційне навчання посередництвом платформи Moodle має гарні перспективи для літніх слухачів, що пов'язано з реалізацією концепції навчання упродовж усього життя.

Ключові слова: Moodle; змішане навчання; дистанційне навчання; цифрові технології; університет третього віку; цифрові компетентності; люди похилого віку.

Вступ

Початок ХХІ століття відзначився стрімким розвитком цифрових технологій у різних галузях життєдіяльності людини. Це вимагає від індивідів наявності різноманітних цифрових навичок та компетентностей (Семігіна, Федюк, 2022). Проте далеко не всі люди – через відсутність необхідних цифрових компетентностей – можуть скористатися можливостями покращення сучасного життя на основі застосування нових технологій. Більшу частину цієї категорії людей становлять особи літнього віку, які часто не можуть зайти на сайт будь-якої служби, поставити запитання, отримати роз'яснення, завантажити документи або зразки форм, заповнити їх та відправити в електронному вигляді або зазнають інших труднощів, пов'язаних із цифровізацією, що підвищує ризики цієї вікової групи бути виключеними з онлайн середовища (Каркач, Семігіна, 2019; Amago & Gil, 2011).

У 2011 році в Україні запроваджено соціально-педагогічну послугу Університет третього віку у територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг). Факультети цифрових технологій покликані сформувані і розвинути цифрові компетентності літніх слухачів задля подолання цифрових розривів. Процес впровадження цифрових технологій у практико-орієнтоване навчання людей літнього віку має бути науково-керованим та прогнозованим, спиратися на опору дієві методи та стратегії використання цифрових технологій. Тут у нагоді має стати, зокрема, використання апробованих освітніх герогогічних технологій і наукових розробок у сфері освітнього геронтології (Дем'яненко, 2020; Чаграк, 2019).

Питання застосування сучасних технологій навчання, зокрема на базі онлайн платформ, та організації супроводу (тьюторства) такого дистанційного навчання вивчались різними дослідниками (Кухаренко, 2019; Триус, Герасименко, Франчук, 2012; Rissanen & Costello, 2021). Науковці переважно звертали увагу на засоби створення тестових завдань і тестів у системі Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище), специфіку дистанційного та змішаного навчання, характеристику головних учасників навчального процесу – тьютора та студента.

Проте специфіка використання навчальної платформи Moodle у геронтоосвітньому процесі цифрового навчання у вітчизняному науковому дискурсі не висвітлювалася. Між тим, як відзначають фахівці з герогогіки, або теорії навчання людей постпрофесійного віку (Formosa, 2012), навчання літніх людей потребує точного налаштування стилів викладання, а університетам третього віку потрібно постійно покращувати якість навчання і залишатися актуальним для нових когорт людей похилого віку, чії потреби змінюються.

Методологія роботи

Мета цієї статті полягає в тому, щоб окреслити перспективи цифрового навчання, спрямованого на підвищення рівня цифрової грамотності літніх слухачів Університету третього віку з урахуванням тенденції використання у герогогічній практиці цифрового освітнього середовища платформи Moodle.

Стаття побудована на рефлексії досвіду використання платформи Moodle для навчання слухачів Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Подільського району м. Полтави.

Ця публікація ґрунтується на аналітичній роботі, виконаній у рамках інтерпретативної парадигми. Для аналізу були відібрані наступні теми: специфіка платформи Moodle; процес тьюторського супроводу слухачів Університету третього віку та зміст діяльності соціальних працівників на кожному з етапів; загальні принципи тьюторського супроводу при використанні платформи Moodle в Університеті третього віку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Специфіка платформи Moodle

Цифрова платформа Moodle – це система для створення інформаційно-освітнього середовища закладу освіти чи іншого освітнього суб'єкта, яка орієнтована, насамперед, на забезпечення інтерактивної взаємодії між учасниками освітнього процесу, організації дистанційного навчання як для очного, так і для заочного чи дистанційного навчання. Станом на 2020 рік, у світі було понад 230 мільйонів користувачів Moodle і ця безкоштовна платформа доступна на більш як 120 мовах; її інтерфейс сумісний з різними браузерерами та доступний як на комп'ютерах, так і в мобільних телефонах (Moodle, 2022).

З нашого досвіду, цифрова платформа має значний ресурс для навчання теоретичним знанням, закріплення здобутих практичних умінь та навичок, для поглиблення індивідуалізації навчання, для моніторингу самонавчання в геронтоосвіті.

Moodle пропонує можливість розробки контенту з використанням різних методологій та з використанням таких засобів, як відео, зображення, інтерактивний контент тощо. Крім того, ця платформа дає змогу розробки різних методів оцінки та оцінки навчання (Тимченко та ін., 2010).

Важливу роль у платформі відіграють плагіни – модулі, які допомагають змінити дизайн та розширити функціональні можливості системи. Саме за допомогою цих плагінів, як свідчить впровадження платформи Moodle в Університеті третього віку, можна застосовувати герогогічні технології, водночас використовуючи цифрові технології.

Наразі, як свідчить аналізований досвід Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг)

Подільського району м. Полтави, у сучасній дистанційній освіті зараз наявне все, що потрібно для того, щоб використовувати герогогічні технології під час занять. Герогогічні технології у дистанційному навчанні допомагають, наприклад, не відмовляючись від традиційної лекції, доповнювати її різними завданнями, котрі допоможуть літнім слухачам розвинути їхній творчий підхід під час виконання завдання (Триус, Франчук, Франчук, 2011).

Тьюторський супровід слухачів

Однією із дієвих освітніх технологій можна вважати тьюторський супровід слухачів (Бойко, 2010). Наразі, наявність тьюторів (від англ. *tutor* – наставник), а також тьюторство та тьюторіали становлять важливу складову навчання за допомогою цирових технологій (Rissanen & Costello, 2021). Сутність тьюторського супроводу полягає у цілеспрямованому створенні тьютором ситуації усвідомлення слухачем власних освітніх виборів та дій (Осадча, 2016).

Для Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг), як доводить наш досвід впровадження цифрової платформи Moodle, тьютором виступає соціальний працівник, який супроводжує індивідуальний освітній маршрут літнього слухача. Тобто цей працівник по суті відіграє функцію герогога.

Базовою одиницею тьюторського супроводу в університеті третього віку можна вважати зустріч (індивідуальне чи групове заняття). Соціальним працівником-герогогом тьюторські зустрічі можуть бути організовані за допомогою чатів, форумів, відеоконференцій та інших аудіо- та відео технологій, детально описаних В. Кухаренком (2019). Основний педагогічний прийом тьютора полягає у постановці питань, які спираються на реальну діяльність літнього слухача або моделюють її, створюють ситуацію вибору, проблематизують підґрунтя вибору чи спосіб діяльності.

У нашому досвіді ключовою формою здійснення соціальними працівниками-герогогами тьюторського супроводу слухачів Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування у дистанційному курсі стала така технологія соціальної роботи як освітній проєкт. Суть цієї технології полягає у пошуку нових для індивіда, що навчається, способів подолання цифрового розриву засобами інтернет-технологій. Проєкти можуть бути індивідуальними чи груповими, але у кожному разі вони мають бути пов'язані з освітніми запитами кожного слухача Університету третього віку.

Слід зауважити, що наша практика засвідчує певні відмінності освітнього проєкту Університету третього віку територіального центру від навчального проєкту академічного закладу вищої освіти полягає у якісно іншому досягненні мети. Якщо для навчального проєкту академічного закладу вищої освіти значущим видається подолання ситуації незнання, то метою освітнього проєкту Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування

може бути знання, яке змінює самого літнього суб'єкта, оскільки воно орієнтоване на його індивідуальність, має сенс і значення у контексті цієї індивідуальності. Такими змінами для літніх слухачів будуть нові цифрові компетентності, засвоєння нових способів дій, досягнення нового для суб'єкта рівня цифрової культури.

Процес супроводу слухачів при розробленні освітніх проєктів

Як засвідчує наш досвід, розробка та реалізація цифрового освітнього проєкту Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування на базі платформи Moodle передбачає декілька етапів.

Підготовчий етап. Діагностика літнього слухача, визначення рівнів пізнавального інтересу, самостійності, креативності, уважності, і навіть психолого-фізіологічних особливостей сприйняття інформації. На цьому етапі у середовищі Moodle можна використовувати такі елементи курсу: опитування, зворотний зв'язок, чат, форум.

Тьюторський супровід багато у чому спирається на те, що у кожного слухача літнього віку є якийсь конкретний інтерес та мотивація, навколо яких і через які можна вибудовувати освітню діяльність та взаємодію тьютора та літнього слухача. Завдання тьютора – «розкрутити» пізнавальний інтерес літнього слухача до освітніх дій, спрямованих на його задоволення. Ось ці дії надалі соціальний працівник і обговорюватиме, на цьому обговоренні вибудовуватиме аналіз способів діяльності літнього слухача. Пізнавальний інтерес у дистанційному навчанні посередництвом платформи Moodle надзвичайно важливий, оскільки саме він є каталізатором активності літньої людини – слухача Університету третього віку. Якщо інтерес повністю враховано, мотив визначений правильно – літній слухач цілеспрямований і здатний на вольові зусилля, якщо до інтересу поставилися поверхово, а мотив урахували чисто формально – слухач літнього віку досить швидко втрачає бажання щось робити для задоволення. Для слухача результатом цього етапу буде формулювання теми індивідуального освітнього проєкту.

Початковий етап. Розробка дорожньої карти освітнього маршруту, створення портфоліо освітнього проєкту та підготовка проєктного продукту. Елементами курсу Moodle на цьому етапі є: база даних, завдання, глосарій, робочий зошит, семінар, презентація тощо. Дорожня карта освітнього маршруту – це перелік засобів реалізації проєкту, вибудованих у хронологічному порядку, які фіксують передбачуваний спосіб дій та очікуваний результат. Одним з підґрунть позиції тьютора є концепція відкритої освіти, у межах якої практично будь-який об'єкт світу може бути джерелом знань, за умови, що літня людина, яка її використовує, вміє це робити.

З іншого боку, різноманітність та різноплановість застосовуваних методів та засобів допомагає долати формування шаблонів поведінки літнього слухача.

Проте позиція тьютора полягає не тільки у розширенні дорожньої карти. Головне його завдання – моделювання діяльності слухача при вивченні, аналізі та відборі інформації. Важливо, щоб теоретична інформація (правильна відповідь) завжди була після виявлення проблемної ситуації, а не передувала їй, при цьому соціальний працівник-тьютор замість прямої відповіді пропонує літнім слухачам кілька варіантів, віддаючи право вибору самому клієнту Університету третього віку.

Портфоліо проєкту – це матеріалізовані вияви інтересу слухача Університету третього віку, тобто. систематизована, критично проаналізована інформація, а не просто добірка інтернет-статей. Отже, зміст портфоліо великою мірою залежить від проєктного продукту, який ми передбачаємо отримати.

Однак для соціального працівника-тьютора найбільший інтерес представляє компетентнісна рефлексія діяльності літнього слухача Університету третього віку і для нього, як для герога, важливо, щоб у клієнта залишався матеріал не тільки про те, що він дізнався, що він робив, а й про те, як він дізнався, як він це робив. Тому тьютор пропонує вести нотатки про свою діяльність у блозі учасника курсу зі вставкою скрінів, фотографій та медіаоб'єктів – всього того, що допомагає аналізувати свою діяльність і знадобиться для подальшої самоосвіти.

Основний етап. Це власне реалізація освітнього продукту. Основний елемент цього етапу – завдання. Розробка дорожньої карти освітнього маршруту, збирання портфоліо освітнього проєкту та підготовка проєктного продукту в більшості випадків здійснюються паралельно.

Ще раз зауважимо, що соціальний працівник-тьютор обговорює зі слухачами літнього віку варіанти дій, подальших ходів, їхню ефективність чи проблематичність, але рішення ухвалює слухач Університету третього віку. При розв'язанні організаційних питань необхідно пам'ятати про ще одну специфіку тьюторського супроводу слухачів літнього віку – врахування індивідуального темпу діяльності слухача Університету третього віку.

Moodle – це проєкт із відкритим вихідним кодом, який забезпечує ефективну платформу для онлайн-навчання слухачів Університету третього віку. Moodle розроблено так, щоб соціальні працівники-героги та слухачі Університету третього віку територіального центру могли належним чином справлятися з ситуаціями, в яких слухачі та соціальні працівники-героги можуть не зустрічатися віч-на-віч, забезпечуючи при цьому повнофункціональний інтерактивний досвід навчання з широким спектром спільних дій та оцінок. Платформа дозволяє соціальним працівникам-герогам створювати якісні онлайн-курси, використовуючи різноманітні заходи, включаючи форуми, вікторини та живі заняття.

Ключовими активностями основного етапу можна вважати наступні.

• *Підтримання зв'язку зі своїми слухачами Університету третього віку.* Використання електронної пошти або Інтернет-месенджерів (Viber, Telegram та ін.) дозволяє спілкуватися зі своїми літніми слухачами онлайн, якщо особиста зустріч неможлива. Можна проводити онлайн обговорення на форумах Moodle, щоб полегшити взаємодію зі слухачами Університету третього віку. Можна також організувати синхронні онлайн обговорення через Zoom, щоб конструювати обговорення в аудиторії.

• *Використання електронних ресурсів бібліотеки Університету третього віку.* Бібліотека повинна мати достатню колекцію електронних ресурсів, включаючи електронні книги, електронні журнали та академічні статті. Вони мають бути доступні для віддаленого доступу, варто тільки набрати електронну адресу бібліотеки. Для зручності використання електронної бібліотеки, слухачам Університету третього віку, при організації навчального курсу Moodle можна встановити вбудоване посилання на електронний ресурс бібліотеки Університету та вбудувати цей список у свій курс.

• *Доступність навчальних матеріалів для слухачів Університету третього віку в Інтернеті.* Потрібно завантажити свої навчальні матеріали в Moodle, щоб літні слухачі могли отримати доступ до них та завантажити. Крім того, можна завантажувати файли в хмарні онлайн-сервіси.

• *Створення авторських навчальних онлайн-відео.* Необхідно створювати свої власні навчальні відеоролики, розміщувати їх у платформі Moodle для формування цифрових компетентностей слухачів Університету третього віку, якщо їм треба самостійно повторити матеріал або вони не можуть прийти на заняття офлайн. Відомо безліч спеціальних програм, що дають змогу створювати відеоролики невеликого обсягу, використання яких дозволяє створювати відео навіть людям, які не надто знаються на цифрових технологіях.

• *Організація онлайн-оцінки.* Завдання, проекти та звіти слухачів Університету третього віку можна збирати електронною поштою або через онлайн-платформу навчання Moodle. Кінцеві терміни виконання завдань, проектів слід довести літнім слухачам досить виразно й однозначно. Іншою альтернативою є онлайн-тести, які також створюються в платформі Moodle. Також у цій платформі слухачі Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування з успіхом можуть оцінити якість онлайн-курсу та висловити свою думку у спеціально створеному каналі спілкування, що важливо для зворотного зв'язку.

Завершальним етапом тьюторського супроводу освітнього проекту в Університеті третього віку є аналіз підсумків діяльності та визначення смислів проекту для слухачів Університету третього віку, ролі проекту у їх індивідуальній освітній історії цифрової соціалізації.

Тут можна використати дві форми роботи. По-перше, групова зустріч, що дозволяє продемонструвати та проаналізувати продукт проекту: презентацію

продукту проекту або підсумковий захід (конференція, конкурс). Для соціального працівника-тьютора – це подія, яку він обговорюватиме зі слухачами літнього віку, аналізуючи ефективність і значення його геронтоосвітніх та соціальних технологій. Наразі при груповій взаємодії психічні можливості будь-якої людини вищі, ніж за індивідуальної роботи. Оскільки для соціального працівника-герогога як тьютора найважливіше – розвиток рефлексії та проектної діяльності, то групова взаємодія сприяє переходу цих можливостей слухача Університету третього віку із зони найближчого розвитку до зони актуального розвитку, що є нагальним при подоланні цифрових розривів.

Друга форма роботи – це тьюторська зустріч, на якій соціальний працівник-тьютор та слухачі обговорюють зміни, що відбулися за час розробки проекту: що дізналися, що навчилися робити, що з'явилося (зникло) у характері, як змінилися інтереси та ставлення до себе, інших, світу, що буде робитися далі. І далі, по суті, розпочинається новий цикл. Тобто робота з вироблення цифрових компетентностей у межах платформи Moodle може мати циклічний характер.

У *табл. 1* узагальнено основні етапи здійснення супроводу слухачів, які були реалізовані при впровадженні цифрової платформи Moodle в Університеті третього віку територіального центру.

Таблиця 1: Процес тьюторського супроводу слухачів Університету третього віку територіального центру при використанні платформи Moodle

Етап	Зміст	Елементи курсу Moodle
<i>Підготовчий</i>	Діагностика слухачів, визначення рівнів пізнавального інтересу, самостійності, креативності, уважності, психофізіологічних особливостей сприйняття інформації	Опитування, зворотний зв'язок, чат, форум
<i>Початковий</i>	Розробка дорожньої карти освітнього маршруту, створення портфолію освітнього проекту та підготовка проектного продукту	База даних, завдання, глосарій, робочий зошит, семінар, презентація тощо
<i>Основний</i>	Реалізація освітнього продукту	Завдання
<i>Завершальний</i>	Аналіз підсумків діяльності та визначення смислів проекту	Групові зустрічі, зворотний зв'язок

Принципи організації навчання тьюторського супроводу

Аналізуючи досвід Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Подільського району м. Полтави можна визначити наступні *принципи організації навчання та тьюторського супроводу* слухачів літнього віку на платформі Moodle:

- розвиток компетентностей: модель «знати, вміти, володіти та бути», розроблена ЮНЕСКО (у нашому випадку це були цифрові навички та компетентності);

- орієнтованість на практику: побудова навчального процесу на основі єдності емоційно-образного та логічного компонентів змісту, дуальна освіта (набуття нових цифрових компетентностей і формування практичного досвіду їхнього використання слухачами Університету третього віку під час розв'язання життєво важливих для них завдань і щоденних проблем) тощо;

- гнучкість планування змісту навчання: свобода складання індивідуальної освітньої траєкторії – модулів із системи навчальних курсів, освітніх подій тощо;

- самоорганізація та самонавчання: свобода вибору завдань та способів їх виконання чи подання, відповідальність за свій вибір;

- інтерактивність: взаємодія з тьюторами – соціальними працівниками-герогами у межах тьюторського супроводу, а також з експертами – викладачами (зокрема, за принципом рівний-рівному) у вузьких галузях знання та взаємодія з іншими учасниками групи;

- розвинена віртуальна інфраструктура, що включає інструменти для планування, комунікації, презентації досягнень, саморефлексії тощо;

- множинність форм та методів навчання: діяльнісно-рефлексивний характер організації навчального процесу, активні методи тощо;

- різноманітність оригінальних навчально-методичних матеріалів;

- активне використання проблемно-пошукового методу (видимий хаос, у якому завжди можна знайти кінець і початок будь-якої діяльності, єдину стратегію та взаємозв'язок усіх частин);

- конструювання та креативність: коли вчинення будь-якої дії відкриває нові можливості, автоматично підштовхуючи на складніші дії; постійне спонукування слухача Університету третього віку до творчого вчинку.

На *рис. 1* згруповано та візуалізовано описані принципи організації навчання та тьюторського супроводу при використанні платформи Moodle для дистанційного навчання в Університеті третього віку.

Оцінка ефективності діяльності соціального працівника-тьютора може відбуватися через оцінку рівня цифрової соціальної адаптованості слухача Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування. На наш погляд, до найважливішого результату тьюторського супроводу соціальними працівниками-герогами слухачів Університету третього віку можна віднести здатність літнього слухача реалізувати цілі самоосвіти і саморозвитку.

Рис. 1. Принципи організації навчання та тьюторського супроводу при використанні платформи Moodle для дистанційного навчання в Університеті третього віку

Обговорення результатів

Рефлексія власного досвіду дає підстави виділити такі переваги використання освітньої платформи Moodle для дистанційного навчання в Університеті третього віку, як: раціональне використання навчального часу, можливість швидко адаптуватися в умовах, що змінюються, розвиток мотивації та інтересу у літніх слухачів, створення інтелектуальної атмосфери завдяки наочності, візуальному контролю за засвоєнням навчального матеріалу, використанню креативних завдань тощо.

Ці переваги в цілому відповідають ідеям онлайн-практик у сучасній соціальній роботі (Семігіна, 2016) та очікуванням від Університетів третього віку (Поліщук, Пришляк, Богуцька, 2017).

Для успішності дистанційного навчання цифровим компетентностям слухачів Університету третього віку територіального центру соціального обслуговування за допомогою платформи Moodle, необхідно запровадження тьюторського супроводу та розвиток інформаційно-освітнього інтернет-середовища. Це вимагає належного методологічного обґрунтування такого супроводу з урахуванням специфіки цільової аудиторії, на яку звертають увагу й інші науковці (Дем'яненко, 2020; Житинська, 2014; Чаграк, 2019; Formosa, 2012; Kononchuk, 2022).

Ефективна робота соціального працівника-герога як мережевого викладача передбачає знання та вміння як у галузі цифрових та мережевих технологій, так і в галузі герогаїки та вікової психології. Для його ефективної

роботи на платформі Moodle потрібні такі здібності, як: організовувати спільну діяльність у мережі зі слухачами Університету третього віку – учасниками процесу мережевого навчання; швидко встановлювати контакти з усіма слухачами Університету третього віку – учасниками процесу дистанційного навчання за допомогою мережевих сервісів (форуми, чати, аудіо- та відеоконференції та ін.); адаптуватися до індивідуальних потреб літніх слухачів; розвивати освітній електронний ресурс Moodle, спираючись на вимоги до інтернет-технологій; фасилітувати навчальну групу під час дистанційного навчання з використанням платформи Moodle; мотивувати літніх слухачів до активної діяльності у системі дистанційного навчання посередництвом платформи Moodle. Відповідно мають бути осучаснені ті освітні компоненти, у межах яких відбувається підготовка соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку.

Висновки

Використання системи Moodle у рамках змішаної та дистанційної геронтоосвіти дозволяє розвивати у літніх слухачів навички самостійного пошуку знань за допомогою роботи з цифровими ресурсами, роботи в автономному режимі, ефективного планування та управління часом, а також усі види життєво значущих комунікативних умінь.

Тьюторська діяльність соціальних працівників-герогогів у дистанційному навчанні забезпечує входження літнього слухача до геронтоосвітнього простору Університету третього віку, і сприяє супроводу індивідуальної цифрової освіти на основі усвідомлення індивідуальних цілей освіти, вибору засобів та форм освіти, ефективних саме в рамках усвідомлених специфічних цілей, розробки довготривалої освітньої програми, відстеження її ефективності та оцінювання суб'єктивно-значимих результатів.

Застосування системи дистанційного навчання Moodle в університеті третього віку територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) значно розширює можливості соціального працівника-тьютора, надає більшу свободу для творчого пошуку нових методів та прийомів навчання цифровим компетентностям літніх слухачів. Вивчення цих методів може бути предметом наступних досліджень.

Література

Бойко, А. (2010). Тьюторство як засіб задоволення освітніх потреб особистості, країни і суспільства. *Педагогічні науки*, 1, 4–11.

Дем'яненко, Н. М. (2020). Герогогіка в соціокультурному і науковому вимірах. *Історико-педагогічні студії*, 13-14, 7-12.

Житинська, М. О. (2014). Освітнє середовище для людей похилого віку: перспективи та можливості розвитку в Україні. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*, 3-4, 12-19.

Каркач, А.В., Семигіна, Т.В. (2019). Подолання цифрової нерівності як виклик для сучасної соціальної роботи з літніми людьми. *Paradigms of the Modern Educational Process: Opportunities and Challenges for Society*. 1st ed. (p. 96-105). Dallas: Primedia eLaunch LLS.

Кухаренко, В. М. (2019). Тьютор дистанційного та змішаного навчання. Київ: Міленіум.

Осадча, К. (2016). Тьюторство як простір для педагогічної діяльності. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного Університету*. Серія: Педагогіка, 1, 52–60.

Поліщук, В., Пришляк, О., Богущька, А. (2017). Зарубіжний досвід діяльності Університетів третього віку. *Науковий вісник Мукачівського державного Університету*. Серія: Педагогіка та психологія, 1, 174–178.

Семигіна, Т.В. (2016). Он-лайн технології у практичній соціальній роботі. *«Інтернет-освіта-наука-2016»*. Десята між нар. наук.-практ. конф. (с. 119-121). Вінниця: ВНТУ.

Семигіна, Т. В., Федюк, В. В. (2022). Цифрова компетентність як інструмент регулювання ринку праці. *Економіка та суспільство*, 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1476>

Тимченко, А. А. та ін. (2010). *Інформаційно-аналітична система контролю та оцінювання навчальної діяльності студентів ВНЗ*. Черкаси: МакЛаут.

Триус, Ю., Герасименко, І., Франчук, В. (2012). *Система електронного навчання ВНЗ на базі Moodle*. Черкаси.

Триус, Ю.В., Франчук, В.М., Франчук, Н.П. (2011). Організаційні й технічні аспекти використання систем мобільного навчання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*, 12(19), 53–62.

Чаграк, Н.І. (2019). *Теорія і практика освіти людей похилого віку у США (1962-2015 рр.)*: Дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.01. Київ: Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова.

Amaro, F., Gil, H. (2011). The «info-(ex/in)-clusion» of the elderly people: Remarks for the present and for the future. *Proceedings of ED-MEDIA 2011-World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications* (pp. 1024-1030). Lisbon.

Formosa, M. (2012). Education and older adults at the University of the Third Age. *Educational Gerontology*, 38 (1), 1-13.

Kononchuk, A. (2022). The Third Age University as a Way to Implement the Active Aging Policy in Ukraine. In: Baikady, R., Sajid, S., Przeperski, J., Nadesan, V., Rezaul, I., Gao, J. (eds). *The Palgrave Handbook of Global Social Problems*. Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68127-2_15-1

Moodle (2020). *About Moodle*. URL: https://docs.moodle.org/400/en/About_Moodle

Rissanen, A., & Costello, J. M. (2021). The effectiveness of interactive online tutorials in first-year large biology course. *Journal of Applied Research in Higher Education*. <https://doi.org/10.1108/JARHE-09-2020-0312>

USING THE MOODLE PLATFORM TO TEACH DIGITAL TECHNOLOGIES TO LEARNERS OF THE UNIVERSITY OF THE THIRD AGE

Andrii KARKACH, senior lecturer of the Department of Social Work and Special Education, Poltava Institute of Economics and Law, Poltava, Ukraine; andrijkarkach@gmail.com

Tetyana SEMIGINA, Doctor of Political Science, Professor, National Agency for Qualifications, Kiev, Ukraine; semigina.tv@gmail.com

Abstract. *In 2011, social and pedagogical service University of the Third Age was introduced in Ukraine in territorial social service centers (provision of social services). Faculties of digital technologies are designed to form and develop digital literacy and digital competences of older students in order to overcome digital divides.*

The objective of this article is to outline the prospects of digital education aimed at increasing the level of digital literacy of learners of the University of the Third Age, taking into account the trend of using in geragogic practice the digital educational environment of the Moodle platform.

The organization of the distance education system at the University of the Third Age in the territorial centers of social service (provision of social services) is currently carried out mainly on the basis of the Moodle platform. Distance education now has everything it takes to use geragogic technologies in the classroom. One of the effective geragogic educational technologies is the tutoring of older listeners. Thus, for the success of distance learning of digital competences of university students of the third age of the territorial social service center using the Moodle platform, it is necessary to introduce tutor support and develop an informational and educational Internet environment. The assessment of the effectiveness of the activity of the social worker-tutor takes place through the assessment of the level of digital social adaptability of the learners of the University of the Third Age of the territorial social service center. The advantages of using the Moodle platform for teaching students of the University of the Third Age have been established. It is concluded that distance learning through the Moodle platform has good prospects for older learners, related to the implementation of lifelong learning.

Key words: *Moodle; blended learning; distance learning; digital technologies; University of the Third Age; digital competences; older people.*

References

- Boyko, A. (2010). Tutoring as a means of satisfying the educational needs of the individual, the country and society. *Pedagogical sciences*, 1, 4–11 [in Ukrainian].
- Demyanenko, N. M. (2020). Geragogics in sociocultural and scientific dimensions. *Istoryko-pedahohichni studiyi*, 13-14, 7-12 [in Ukrainian].
- Zhytynska, M. O. (2014). Educational environment for the elderly: prospects and opportunities for development in Ukraine. *Social work in Ukraine: theory and practice*, 3-4, 12-19 [in Ukrainian].

Karkach, A.V., Semigina, T.V. (2019). Overcoming digital inequality as a challenge for modern social work with older people. *Paradigms of the Modern Educational Process: Opportunities and Challenges for Society*. 1st ed. (p. 96-105). Dallas: Primedia eLaunch LLS [in Ukrainian].

Kuharenko, V. M. (2019). *Tutor of distance and mixed learning*. Kyiv: Millennium. [in Ukrainian].

Osadcha, K. (2016). Tutoring as a space for pedagogical activity. *Scientific Bulletin of the Melitopol State Pedagogical University. Series: Pedagogy*, 1, 52–60 [in Ukrainian].

Polishchuk, V., Pryshlyak, O., Bogutska, A. (2017). Foreign experience of third-age universities. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series: Pedagogy and psychology*, 1, 174–178 [in Ukrainian].

Semigina, T.V. (2016). Online technologies in practical social work. *"Internet-education-science-2016": conference materials* (pp. 119-121). Vinnytsia: VNTU [in Ukrainian].

Semigina, T. V., Fedyuk, V. V. (2022). Digital competence as a tool of labor market regulation. *Economy and Society*, 40. URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1476>

Tymchenko, A. A. et al. (2010). Informational and analytical system of monitoring and evaluating educational activities of university students. Cherkasy: McLouth [in Ukrainian].

Tryus, Y., Gerasimenko, I., Franchuk, V. (2012). Electronic learning system of universities based on Moodle. Cherkasy [in Ukrainian].

Tryus Y.V., Franchuk, V.M., Franchuk, N.P. (2011). Organizational and technical aspects of using mobile learning systems. *Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU. Series 2. Computer-oriented learning systems*, 12(19), 53-62. [in Ukrainian].

Chahrak, N.I. (2019). Theory and practice of education of the elderly in the USA (1962-2015): Dissertation ... Dr. Ped. Sciences: spec. 13.00.01. Kyiv: The National Pedagogical Drahomanov University. [in Ukrainian].

Amaro, F., Gil, H. (2011). The «info-(ex/in)-clusion» of the elderly people: Remarks for the present and for the future. *Proceedings of ED-MEDIA 2011-World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications* (pp.1024-1030). Lisbon.

Formosa, M. (2012). Education and older adults at the University of the Third Age. *Educational Gerontology*, 38 (1), 1-13.

Kononchuk, A. (2022). The Third Age University as a Way to Implement the Active Aging Policy in Ukraine. In: Baikady, R., Sajid, S., Przeperski, J., Nadesan, V., Rezaul, I., Gao, J. (eds). *The Palgrave Handbook of Global Social Problems*. Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68127-2_15-1

Moodle (2020). *About Moodle*. URL: [https://docs.moodle.org/400/en/About Moodle](https://docs.moodle.org/400/en/About_Moodle)

Rissanen, A., & Costello, J. M. (2021). The effectiveness of interactive online tutorials in first-year large biology course. *Journal of Applied Research in Higher Education*. <https://doi.org/10.1108/JARHE-09-2020-0312>

Article history:

Received: October 10, 2022

1st Revision: October 28, 2022

Accepted: December 30, 2022